

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 36/00

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu predbežne prerokoval podnet [REDACTED], bytom [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Polkom, Advokátska kancelária, Hotel Holiday Inn, Bajkalská 25/A, Bratislava, vo veci porušenia základných práv a slobôd zakotvených v čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 1, čl. 94 a čl. 95 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zo dňa 24. 8. 1999 č. KP 173/1999 a takto

r o z h o d o l :

Podnet [REDACTED] na začatie konania o d m i e t a ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Dňa 2. 11. 1999 [REDACTED], bytom [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľ“), podal na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podnet na začatie konania v zmysle čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vo veci porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 30 ods. 1, čl. 94

a čl. 95 ústavy prezidentom Slovenskej republiky (ďalej len „prezident“) rozhodnutím zo dňa 24. 8. 1999 č. KP 173/1999.

Konkrétne uviedol, že bol signatárom petície za vyhlásenie referenda s otázkami:

1. Ste za to, aby sa vo verejnej správe konalo iba v slovenskom jazyku, tak ako to bolo do 1. 6. 1999?
2. Súhlasíte s tým, aby štátne podniky: Slovenský plynárenský priemysel, š. p., Západoslovenské energetické závody, š. p., Stredoslovenské energetické závody, š. p., Východoslovenské energetické závody, š. p., Slovenská pošta, Železnice Slovenskej republiky, Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Štátne lesy, š. p., Transpetrol, a. s., Slovenské elektrárne, a. s., Slovenské telekomunikácie, a. s., banky a peňažné ústavy: Všeobecná úverová banka, Banka Slovakia, Investičná a rozvojová banka, Slovenská sporiteľňa a Slovenská poisťovňa zostali vo vlastníctve štátu, a teda boli z privatizácie vylúčené?

Navrhovateľ uviedol, že „Dňa 28. júla 1999 predložil petičný výbor prezidentovi republiky podpisy občanov a požiadal ho, aby podľa čl. 95 ústavy vypísal referendum s navrhnutými otázkami. Prezident republiky, tak ako mu to predpisuje Ústava SR, t. j. do 30 dní od podania petície, referendum nevyhlásil, a to napriek tomu, že podľa zistenia prezidentskej kancelárie podanie spĺňalo ústavou predpísané náležitosti“.

V odôvodnení svojho podnetu navrhovateľ zákon o používaní jazykov národnostných menšín považuje za diskriminačný voči menšinám, ktorých počet v obciach nedosahuje 20 %, a túto diskrimináciu zákona malo podľa jeho názoru referendum odstrániť.

Ďalej uviedol, že „Na základe (...) konania prezidenta sa ako občan Slovenskej republiky so všetkými právami a signatár referenda cítim byť poškodený

v občianskych právach vyplývajúcich z Ústavy SR podľa čl. 30 ods. 1 a čl. 94. Ďalej namietam, že nevyhlásením referenda prezident republiky porušil Ústavu SR v čl. 2 ods. 2 a v čl. 95, a to takým spôsobom, ktorý je kvalifikovaný ako naplnenie skutkovej podstaty odstraňovania demokratického zriadenia Slovenskej republiky“.

Navrhovateľ sa domáha toho, „aby ústavný súd vyniesol rozhodnutie o tom, že prezident nevyhlásením referenda porušil Ústavu SR v čl. 2 ods. 2, čl. 94 a čl. 95. Súčasne sa tým dopustil porušenia ústavných práv občanov podľa čl. 30 ods. 1 a naplnil tak skutkovú podstatu činu odstraňovania demokratického zriadenia SR“.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 130 ods. 3 ústavy oprávnený konať o podnetoch, ktorými fyzické alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich práv.

Pri predbežnom prerokovaní každého podnetu ústavný súd skúma jeho zákonom predpísané náležitosti ustanovené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a tiež, či neexistujú dôvody na jeho odmietnutie podľa jeho § 25 ods. 2.

Jedným z dôvodov odmietnutia podnetu je aj jeho zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal navrhovateľ (mutatis mutandis, I. ÚS 87/97, I. ÚS 93/97, II. ÚS 32/00).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podnetu preto skúmal, či existuje priama príčinná súvislosť medzi označeným rozhodnutím orgánu štátu, teda

rozhodnutím prezidenta zo dňa 24. 8. 1999 č. KP 173/1999, a porušením základného práva a slobody navrhovateľa podľa čl. 30 ods. 1 v spojení s čl. 94 a čl. 95 ústavy.

Účelom referenda je zabezpečiť občanom štátu – ako nositeľovi primárnej (originálnej) moci, aby bezprostredne spolupôsobili pri tvorbe štátnej vôle. V demokratickom parlamentnom systéme, tak ako je zakotvený aj v ústave, však občania sami uznávajú, že ich originálna moc je obmedzená ústavou, ktorú prijal ústavodarný orgán, ktorému občania delegovali svoju moc. Ak ústava na jednej strane priznáva občanom právo rozhodovať o niektorých zásadných otázkach týkajúcich sa verejného záujmu priamo v referende (čl. 93 ods. 2), na druhej strane toto ich právo zároveň obmedzuje tak, že vyslovuje zákaz, aby niektoré otázky, tak ako napr. otázky základných práv a slobôd, boli predmetom referenda (čl. 93 ods. 3), resp. zakazuje referendum o tej istej veci opakovať do uplynutia troch rokov od jeho vykonania (čl. 99 ods. 2). Teda základné právo občanov na výkon štátnej moci formou referenda nie je absolútnej povahy, vzniká a realizuje sa iba v rámci podmienok ustanovených ústavou (*mutatis mutandis*, I. ÚS 22/00).

Z ústavy, konkrétne z jej čl. 95 vyplýva, že vyhláseniu referenda prezidentom predchádza konanie a rozhodovanie prezidenta o vyhlásení referenda. Ak prezident republiky zistí, že nebola splnená niektorá z predpísaných ústavných a zákonných podmienok na vyhlásenie referenda, nie je oprávnený petíciou iniciované referendum vyhlásiť. Takéto jeho konanie nemožno hodnotiť ako porušenie petičného práva občana. Vyvolať právne účinky vyplývajúce z požiadaviek uvedených v petícii môže iba taká petícia, ktorá je plne v súlade s ústavou a zákonom o petičnom práve.

Prezident ako štátny orgán je nepochybne oprávnený preskúmať, či petícia zodpovedá ústave (čl. 93, čl. 95 ústavy), osobitnému zákonu (§ 1 ods. 4 zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení zmien a doplnkov) a či má predpísané náležitosti (§ 1c zákona č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda), teda či mu vznikla povinnosť referendum vyhlásiť. Potvrďuje to aj nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/95, podľa ktorého „právo prezidenta vyhlásiť podľa čl. 95 ústavy referendum na základe petície občanov je spojené s jeho ústavným právom preskúmať

ústavnosť a zákonnosť takejto petície“. Ústava teda ukladá prezidentovi nielen povinnosť, ale aj zodpovednosť za ústavnosť a zákonnosť vyhlásenia referenda.

Súvislosť medzi petičným právom občana a právom zúčastniť sa na správe vecí verejných formou referenda (čl. 30 ods. 1, čl. 93 a čl. 94 ústavy) je podmienená úkonom prezidenta, t. j. vyhlásením referenda podľa čl. 95 ústavy. Až vyhlásením referenda vzniká oprávnenému občanovi právo zúčastniť sa na hlasovaní, teda právo zúčastniť sa priamo na správe vecí verejných podľa čl. 30 a čl. 94 ústavy.

Právomoc prezidenta podľa čl. 95 ústavy nezakladá subjektívne právo signatára petície na vyhlásenie referenda. Obsah čl. 95 ústavy nemožno považovať za materiálnu ústavnú normu, ktorá upravuje základné právo občana. Je to norma procesná, ktorá určuje procesné podmienky na konanie prezidenta, spočívajúce vo vyhlásení referenda. Z toho vyplýva, že medzi rozhodnutím prezidenta o odmietnutí vyhlásiť referendum a navrhovateľom označeným porušením jeho základného práva uvedeného v čl. 30 ods. 1 v spojení s čl. 94 a čl. 95 ústavy nie je príčinná súvislosť (*mutatis mutandis*, I. ÚS 45/98).

Príčinná súvislosť neexistuje preto, lebo z čl. 95 ústavy – ako už bolo uvedené – nemožno vyvodit' subjektívne právo na vyhlásenie referenda, ale len právo zúčastniť sa už vyhláseného referenda.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že prezident odmietnutím vyhlásenia referenda konal v súlade s ústavou a zákonmi, nemohlo preto dôjsť z jeho strany ani k porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy a nemohol naplniť ani navrhovateľom označenú „skutkovú podstatu činu odstraňovania demokratického zriadenia SR“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno teda konštatovať, že výkonu petičného práva navrhovateľa nezodpovedá ústavná alebo zákonná povinnosť prezidenta republiky vyhlásiť referendum bez ohľadu na splnenie ústavných a zákonných podmienok. Preto medzi označeným odmietnutím prezidenta republiky

vyhlásiť referendum a základnými právami, ktorých porušenie namietal navrhovateľ, nie je priama príčinná súvislosť.

Z týchto dôvodov bolo potrebné podnet navrhovateľa po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnený.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2000